

PACIFISM OCH DEFAITISM

Av fil. kand. *BIRGER HAGÅRD*

»FREDSRÖRELSEN är en annan organisation som tillvaratar kommunistiska intressen (vid sidan av den internationella kommunistiska fackföreningsrörelsen). Man söker här gå fram på bred front och har med växlande framgång sökt vinna medverkan också från religiösa sammanslutningar. Överallt har rörelsen ägnat sig åt att stödja Sovjetunionens politik, exempelvis i Korea. Att dess ledning befinner sig i Ryssland har man åtminstone i den ryska pressen inte gjort någon hemlighet av.»

Dessa ord av professor Arthur Montgomery, hämtade från hans arbete »Stalinismen» (Stockholm 1953), ger bakgrunden till åtskilliga av de s. k. fredsaktioner, som med jämna mellanrum försöker underminera försvarsviljan i de västerländska demokratierna. Gemensamt för dessa strävanden är, att de i regel uppträder under opolitisk täckmantel, och att man skickligt spelar på känsloträngarna och för sina syften söker utnyttja människornas naturliga längtan efter fred och säkerhet. Det är vidare ytterst sällan som aktiva eller kända kom-

munister förekommer i ledningen för dessa fredskampanjer. I allmänhet föredrar Kremles verktyg att arbeta i det fördolda. De som utåt får plädera för »fredens» sak, utgöres i stället många gånger av personer utan politisk förankring men som var och en på sitt område är känd bland den stora allmänheten — konstnärer, författare, skådespelare eller företrädare för ideella sammanslutningar av olika slag, främst religiösa. Om dessa »freds-apostlar» gäller i regel, att de har ett utpräglat känsloliv men mer eller mindre saknar politiskt omdöme. Deras förtjänster ligger mestadels på det kulturella planet. Självfallet är de i allmänhet ej heller medvetna om att de verkar för intressen, som är helt motsatta den västerländska demokratien och de frihetsideal, som de säkert ärligt vill göra gällande också är deras. I sin naivitet är de oförmögna att se mer än sakens ena sida. De som inte i likhet med dem själva vågar tro, att det tusenåriga riket infunnit sig, utan som efter två förhärjande världskrig och ständiga rustningar i stället föredrar starkast

möjliga beväpning för att avskräcka en eventuell angripare, dessa stämpas obarmhärtigt som krigsivrare och fredsfjender. Att »fredskämpar» av den kategori det här är fråga om, hyser sådana åsikter, kan måhända förklaras från psykologiska utgångspunkter. Däremot är det ganska förvånansvärt, att de samtidigt låter locka sig till att plådera för en politik, om vilkens rätta innebörd de icke har den ringaste aning, och vars verkningar de totalt saknar förmåga att bedöma. Men helt visst har de Moskvas välsignelse. Att man där sätter värde på de insatser, som göres av de pacifistiska förtrupperna, innan grovarbetet överlämnas åt tyngre beväpnade enheter, framgår klart och tydligt i olika sammanhang. I 1955 års upplaga av den stora Sovjetencyklopedien heter det t. ex.: »Efter det andra världskriget har de samvetsömma, osjälviska företrädarna för pacifismen, som tar hänsyn till de breda folkmassornas strävan till fredens bevarande, samarbetat med fredsvännerna och hjälpt dem i kampen mot imperialisternas förberedande av ett nytt krig». Givetvis kan det inte förekomma någon pacifism i den kommunistdirigerade världen. Den kommunistiska folkrätten skiljer mellan »rättfärdiga» och »orättfärdiga» krig. För var och en, som rätt skolats i leninism-marxism, är det uppenbart, att Sovjet endast för rättfärdiga krig, och följaktligen har man inte något som helst behov av pacifister

inom sin sfär. Annat är självfallet förhållandet för de västerländska »imperialistländernas» vidkommande, och det kan därför inte råda någon tvekan om det osjälviska och goda uppsåtet hos de kapitalistiska staternas »fredsvänner».

Det är mot denna bakgrund, som man bl. a. får se »Världsfredsrådets» verksamhet. Som bekant avhöll denna kommunistdirigerade sammanslutning i juli i Stockholm en internationell »kongress för nedrustning och internationellt samarbete». Det är förvisso föga smickrande för vårt land, att Stockholm på detta sätt upplåtes för kommunistiska propagandamanövrer, så mycket mera som den beryktade »Stockholmsappellen», ett resultat av »världsfredskongressens» tidigare Sverigebesök, bort stå i färskt minne hos de ansvariga myndigheterna. Till det positiva i bilden hör emellertid LO:s fullständiga avståndstagande från Världsfredsrådet och dess svenska avläggares göranden och låtanden. LO:s ståndpunkt sammanfattades i tidskriften Fackföreningsrörelsen (25/58) i följande ordalag: »Bakom det fackliga avståndstagandet ligger en mångfald erfarenheter av kommunistiska manövrer av liknande slag. De har genomgående laborerat med att använda behjärtansvärda och allmänt omhuldade önskemål för att locka med sig folk utanför de kommunistiska fällorna. När deras i början väl kamouflerade innästlingar haft framgång har opinionsplattformen

systematiskt utnyttjats för de kommunistiska propagandasyftena.»

Säkerligen till stor del tack vare LO:s klara ställningstagande lyckades det denna gång dåligt för Världsfredsrådets filial i Sverige, »Svenska fredskommittén», att vinna något som helst gehör för den kommunistdirigerade kongressen. Och detta trots att man i sin inbjudan till svenska organisationer hänvisade till så »internationellt kända personligheter» som advokat Georg Branting, rektor Ingegerd Granlund, kontraktsprost Bertil Mogård och ordföranden i Svenska Sjöfolksförbundet Johan S. Thore. Som synes refererade man inte till några uppenbara kommunister. Bland de fyra torde emellertid advokaten Branting närma sig Världsfredsrådets ideal: radikal socialdemokratisk riksdagsman med engagemang i kryptokommunistiska sammanhang, bl.a. medlem i »International association of democratic lawyers», som har ett intimt samarbete med andra kommunistiska täckorganisationer, i första hand med Världsfredsrådet. Nej, Svenska fredskommitténs rätta ansikte uppenbarar sig först, då man lyfter en smula på förlåten. Sålunda är t. ex. dess sekreterare den för sovjetryskt spionage under andra världskriget dömda Anton Strand.

Av en annan karaktär är emellertid den s. k. »Aktionsgruppen mot svensk atombomb» (AMSA), som i första hand torde hämta sin in-

spiration från vissa försvarsfientliga kretsar i Västtyskland. I stor utsträckning kopierar man också de av de defaitistiska grupperna i Tyskland praktiserade propagandametoderna. AMSA, som består av ett tjugotal författare, konstnärer samt företrädare för vissa organisationer med pacifistisk eller religiös inriktning, motsätter sig under alla förhållanden, att atomvapen tillföres det svenska försvaret och gör sig vidare till talesman för isolerad svensk avrustning. Gruppen har i sin helhet beskyllts för att vara kommunistisk, vilket torde vara oberättigat. Att gruppen i sin verksamhet sedan går kommunismens ärenden, är en annan sida av saken, och självfallet något som av de agerande helt bestrides. Det finns icke heller någon anledning att betvivla, att huvuddelen av gruppens medlemmar därvidlag befinner sig i god tro. Betänkligare blir det emellertid, då man emfatiskt söker hävda, att »ingen av gruppens medlemmar har några som helst kommunistiska anknytningar» (Freden nr 7-8/58). Man kan givetvis i detta sammanhang diskutera vad som skall avses med ordet »anknytning», men åtminstone beträffande några av AMSA:s medlemmar torde det vara ovedersägligt, att deras politiska insatser är av dubiös natur. Man kan fråga sig, om det var av en tillfällighet, som en av dess medlemmar, *Carl-Emil Englund*, 1947 tillhörde de förfat-

tare, som undertecknade en beryktad hyllningsadress till Sovjetunionen med anledning av dess 30-årsjubileum. Man kan också undra, om det är helt ovidkommande, att författaren *Stig Carlson* så sent som i juli 1958, d. v. s. efter det att AMSA bildats, deltog i den av kommunisterna arrangerade s. k. Östersjöveckan i Rostock. Hr Carlson torde knappast sväva i tvivelsmål om avsikterna med denna propagandasammankomst. Den vikt som från kommunistisk sida tillmättes Östersjöveckan belyses bl. a. av de ingående diskussioner, som därom fördes mellan den östtyska kommunistledningen samt Krustjev och Mikojan vid dessa herrars besök i Östtyskland i augusti 1957. Och skulle hr Carlson framhärda i okunnighet om Östersjöveckans verkliga syften, torde han i så fall var den ende svenske deltagare som inte kan betecknas som kommunist eller kommunist-sympatisör.

Det torde likaledes vara svårt för ombudsmannen och förbundsordföranden i »Ungdomens Fredsförbund», *Bror Edberg*, att söka definiera begreppet »kommunistisk anknytning». Hr Edberg har dock en följd av år varit verksam inom den kryptokommunistiska organisationen »Demokratisk Ungdom» (DU), numera av de svenska kommunisterna öppet erkänd som partiets ungdomsorganisation. Bl. a. deltog hr Edberg som en av fem svenska delegerade i den av DU ar-

rangerade s. k. världsfestivalen i Peking 1954. Huruvida hr Edberg numera betraktar detta engagemang som någon sorts ungdomsförvillelse, är icke bekant.

Betecknande för AMSA synes vara gruppens heterogena karaktär. De mest skilda intressen tycks här ha förenats i det destruktiva syftet att åstadkomma en isolerad svensk avrustning. Det torde emellertid vara berättigat att från de övriga särskilja en särskild radikalpacifistisk grupp. Kväkaren Lasse Eriksson, fil. lic. Ulf Himmelstrand, Barbro Alving och Sara Lidman har alla det gemensamt att de förklarat sig vara motståndare till försvar i någon form. Till denna kategori hör också författaren P. A. Fogelström kunna hänföras — i vart fall har denne öppet bekant sig som vapenvägrare. Att dessa motsätter sig atomvapen, är i betraktande av deras allmänna motstånd mot allt försvar överhuvudtaget endast följdriktigt, och i konsekvens därmed är även deras argumentering helt utopisk. För den som valt att under inga omständigheter bära vapen är det självfallet fullständigt likgiltigt, om svenska värnpliktiga förfogar över samma vapen, d. v. s. kärnvapen, som motståndaren. Den heroiske pacifisten, som i sin upphöjdhet över vanliga människor förklarar sig beredd att underkasta sig vilken terror och vilket lidande som helst, allt utan att ha en tanke på att höja handen till självförsvar, har skapat sig en behaglig moral-

kodeks, som står utanför realiteternas bistra värld. Han är givetvis oemottaglig för alla försvarsargument och tar genom sin ståndpunkt avstånd från den politik, som i nära 150 år tryggat freden för vårt land.

Härtill kommer så det av Fogelström framförda tankeutkastet, att de resurser, som nu ställes till försvarets förfogande, i stället borde användas i »uppbyggande syfte», d. v. s. till fromma för de s. k. underutvecklade länderna. Naturligtvis är de flesta svenskar positivt inställda till en ökad svensk insats i det internationella hjälparbetet, och det är denna allmänt uttalade sympati, som AMSA på ett demagogiskt sätt försöker ställa i motsatsförhållande till det svenska försvaret. Från en på allmänna humanitära grundsatser uttalad välvilja gentemot de folk, som inte förunnats att uppnå samma materiella förutsättningar som vårt eget land, är emellertid steget ofantligt långt till den svenska »röda-kors-stat», som av AMSA uppfattas som det eftersträvansvärda idealet. Tvärtom beror Sveriges insatser — både ifråga om hjälparbete och som förmedlare — inte bara på våra materiella resurser utan i första rummet på förtroendet för vårt lands neutralitet och självständighet. Att en vapenlös stat skulle erhålla lika stort förtroende är ganska uteslutet. Det synes tvärtom vara en allmänt utbredd uppfattning bland de svenskar, som sysslar med internationellt hjälparbete, att den viktigaste

förutsättningen för framgång i hjälpverksamheten är Sveriges alliansfrihet, och alliansfriheten förutsätter i sin tur, att Sverige har starkast möjliga försvar, något som i sin ordning förutsätter tillgång till effektivast möjliga moderna vapen, d. v. s. atomvapen.

I den fogelströmska kretsen har uppgivits, att det skulle vara möjligt, att på en enda gång ställa det svenska försvarets alla personella och ekonomiska resurser till det internationella hjälparbetets förfogande. Detta är givetvis nonsens. All erfarenhet visar i stället, att varje form av hjälparbete måste byggas upp gradvis och med stor försiktighet. Det är i stor utsträckning fråga om ett utbildnings- och uppfostringsprogram på lång sikt. I åtskilliga fall är utländsk personal inte alls välkommen. Hjälpen bör i stället ges efter principen hjälp till självhjälp. Vidare har det många gånger sagts, att det visserligen är önskvärt att öka den svenska hjälpinsatsen, men att det för den skull inte finns någon anledning att avrusta och blottställa sig för en angripare. Man frågar sig, om det inte vore mera realistiskt att t. ex. tänka sig en prutning på vår lyxkonsumtion. Det bör betonas, att det orimliga fogelströmska förslaget inte väckt något som helst intresse hos de organisationer eller enskilda, som aktivt sysslar med hjälparbete i olika former. Vi hoppas givetvis alla, att det trots allt skall visa sig möjligt att uppnå nå-

got slags internationellt kärnvapenförbud. Men vårt försvar kan näp- peligen byggas på en så bräcklig grund som en tom förhoppning. Dessvärre kan det knappast sägas, att de praktiska möjligheterna att få till stånd någon överenskommelse ter sig stora.

Vad som i första hand diskuteras i detta sammanhang är förbud mot fortsatta *prov* av kärnvapen. Skulle mot all förmodan en uppgörelse kunna nås i detta hänseende, dröjer det i vart fall åtskillig tid innan så sker. Vidare kommer det att kräva såväl tid som stora kostnader, innan den erforderliga kontrollapparaten utformats på ett sätt som garanterar, att ingångna avtal också verkligen hålles.

Beträffande förbud mot *produktion* av kärnvapen kommer även ett tillfälligt produktionsstopp sannolikt att kräva omfattande kontrollåtgärder, främst insyn i respektive länders atomindustri. Men även om det skulle vara möjligt att kontrollera efterlevnaden av ett produktionsförbud, är därmed icke sagt, att man samtidigt kan hindra stormakterna och dess allierade från att *lagra* redan producerade vapen för att sedan kunna använda dem i händelse av krig. Ett förbud mot lagring skulle kräva en så gigantisk kontrollapparat, att projektet måste anses vara helt ogenomförbart. Framför allt måste det vara omöjligt att kontrollera, att *alla* lager vid ett förbud verkligen bleve förstörda. Detta leder till den kanske allvarli-

gaste slutsatsen i hela kärnvapenfrågan, nämligen den, att det torde vara omöjligt att skapa en absolut garanti mot förekomsten av kärnvapen i framtiden.

Till allt detta kommer emellertid också nödvändigheten av att samtidigt med ett förbud mot kärnvapen också träffa uppgörelse om en nedrustning av de konventionella stridskrafterna, en aspekt som alltför ofta kommer i skymundan i den nypacifistiska argumentationen. Då västmakterna utan tillgång till kärnvapen skulle befinna sig i ett underläge gentemot Sovjetunionen med dess övervikt i konventionella stridskrafter, förutsätter varje nedrustningsöverenskommelse, att Sovjet är berett att vidta stora nedskärningar av sin konventionella krigsapparat — om maktbalansen skall kunna upprätthållas. Det torde på goda grunder kunna ifrågasättas, om dylika medgivanden står att erhålla från det röda blocket.

Det är också uppenbart, att då det torde vara omöjligt att uppnå en effektiv och allomfattande kontroll över kärnvapenlagringen, skulle varje internationellt förbud mot prov eller nyproduktion av kärnvapen, i första hand drabba alliansfria stater, sådana som Sverige, USA, Storbritannien och Sovjetunionen tillverkar redan själva atomvapen, Frankrike och Västtyskland kan beräknas ha egen tillverkning i gång inom en ej alltför avlägsen framtid, och i vart fall är stormakternas allierade i händelse av krig

försäkrade om kärnstridsmedel. Det är alltså ingalunda fråga om, att Sverige — som nypacifisterna så gärna försöker framhålla — skulle bli det »fjärde landet», som förfogar över atomvapen. För svenskt vidkommande gäller det i stället att tillse, att vårt land inte kommer att tillhöra den fåtaliga kategori, som kommer att stå *utan* kärnvapen i händelse av krig. Skall vi själva framställa våra atomvapen, kan vi inte räkna med att kunna göra det förrän tidigast i mitten av 1960-talet, då det är sannolikt att atomvapen kommit att ingå i de olika ländernas krigsapparater i sådan omfattning, att de kan betecknas som »konventionella» vapen.

Vad som här har sagts, borde vara skäl nog för anskaffandet av svenska atomvapen. I största korthet skall emellertid också beröras de viktigaste militära synpunkterna på problemet. Det är givetvis orimligt att hoppas, att en angripare inte skall använda atomvapen, därför att vi saknar dem. Om vi anfalles, kommer helt naturligt angriparen att så snabbt som möjligt försöka uppnå sina syften. Därvidlag talar allt för att han använder de i de olika lägena mest stridsekonomiska vapnen, d. v. s. i många fall atomvapen. Har vi inte atomvapen, ökar också risken för att vi blir anfallna, då motståndaren — om vårt territorium av olika skäl ter sig lockande — kan räkna med att icke behöva övervinna ett atombeväpnat svenskt försvar. Angripa-

ren kan då också utnyttja sin kvantitativa överlägsenhet och utföra koncentrerade anfall, medan de svenska stridskrafterna — som måste räkna med att fienden *kan* använda atomvapen — tvingas till utspridning över stora ytor. Våra försvarsmöjligheter blir följaktligen sämre. Om vi däremot har tillgång till atomvapen, tvingas också angriparen att sprida sig, varigenom en bättre balans uppstår när det gäller möjligheterna att utnyttja konventionella stridsmedel. Härtill kommer slutligen också, att atomvapen — med hänsyn till effekten — är billigare än konventionella vapen, en aspekt som med tanke på våra begränsade resurser måste vara väsentlig för svenskt vidkommande.

Understundom sägs det, att ett svenskt atomvapeninnehav skulle kunna verka provocerande och öka krigsriskerna. Detta nonsens förutsätter, dels att vår alliansfrihet sätts i tvivelsmål, dels att vi förfogar över atomvapen, som kan utgöra ett väsentligt hot mot Sovjetunionen, dels att vårt försvar överhuvud är uppbyggt för en aggressiv krigföring. Vårt försvar är emellertid rent defensivt till sin struktur, och våra ekonomiska resurser gör det icke möjligt att vare sig nu eller i framtiden anskaffa kärnvapen av sådan styrka samt erforderliga vapenbärare att vi kan utgöra ett hot i strategiskt hänseende. Där emot minskar självfallet vår relativa motståndsförmåga ju fler and-

ra länder, som får tillgång till kärnvapen. Endast anskaffandet av atomvapen kan hindra vår relativa styrka från att nedgå ytterligare.

Svenska folket har praktiskt taget enhälligt slutit upp kring den alliansfria politiken. Skälen härför kan variera. Somliga framhåller traditionen i vår utrikespolitik, andra åter anför Finlands ställning som det väsentligaste argumentet. Resultatet blir emellertid detsamma. Rent formellt synes icke heller nypacifisterna vilja ifrågasätta vår alliansfria politik, även om i praktiken deras gärningar endast skulle kunna komma de kommunistiska intressena till godo. Så mycket mera förvånad blir man därför över de slutsatser, vartill fil. lic. *Ulf Himmelstrand* kommer i en artikel i *Tiden* (nr 8/58). Hans program ut-säges i följande ordalag: »Arbetet på *allsidig* nedrustning är ingenting annat än en kraftslukande luftaffär. En *ensidig* nedrustning från stormakterna i Väster vore ett synnerligen riskabelt äventyr. Vad som krävs är i första hand en *differentierad* nedrustning bland Västerens stater, varmed menas att de mindre staterna mot säkerhetsgarantier från de större staterna rustade ned och i gengäld ökade sina insatser på en aktiv avspänningspolitik.» Tyvärr måste vi väl ge hr Himmelstrand rätt i hans pessimistiska uppfattning beträffande en allmän nedrustning. Intet finns heller att anföra mot hans misstro gentemot kommunismen. Däremot ter sig tan-

karna om en differentierad nedrustning bland västmakterna minst sagt diffusa.

Med de mindre staterna torde avses länder, sådana som de skandinaviska, Benelux och Schweiz. Däremot torde det vara svårt, att till denna kategori hänföra vare sig Storbritannien, Frankrike eller Västtyskland. Himmelstrand synes alltså mena, att de mindre staterna skulle ägna sig åt internationellt hjälparbete bland underutvecklade länder, medan de större västmakterna garanterade de mindres säkerhet. Detta förutsätter bl. a. antingen att dessa småstaters territorier helt saknar militär betydelse och följaktligen kan prisgivas åt kommunistisk ockupation i händelse av krig, eller också att de större makterna redan i fredstid ökar sina försvarskostnader och helt svarar för baser, material och trupper i de mindre staterna. Hela tankegången är grotesk.

Men än allvarligare blir det, då hr Himmelstrand yrkar på säkerhetsgarantier från de större västmakterna gentemot de mindre. Detta förutsätter en säkerhetspakt mellan samtliga stater i Västeuropa. En sådan där flertalet av de aktuella länderna är medlemmar, existerar redan, nämligen Atlantpakten. Antingen skall alltså Atlantpakten upplösas för att ge rum för en ännu större västmaktsorganisation, eller också måste Sverige och de övriga alliansfria staterna i Västeuropa bli medlemmar av At-

lantpakten för att komma i åtnjutande av de säkerhetsgarantier de större makterna kan ge de mindre. Är alltså hr Himmelstrands uppfattning den, att vi skall överge vår traditionella alliansfrihet och söka inträde i Atlantpakten, finns det någon mening i vad han säger. Om inte, måste hans slutsatser betecknas som rent nonsens, något som tyvärr är alltför vanligt i den pacifistiska argumentationen.

Självfallet är det, som tidigare understrukits, omöjligt att omedelbart börja tillverka kärnvapen i vårt land. Detta kan ske först om 7-8 år. Vad som för närvarande ter sig aktuellt är ett beslut om omedelbart igångsättande av *forskning* i syfte att framställa svenska atomvapen. Kostnaderna för atomvapenforskning har uppskattats till ca 300 milj. kr, fördelade under flera år. Skulle förhoppningarna om en allmän nedrustning kunna infrias, är de nedlagda kostnaderna på atomforskningen för den skull ej bortkastade. Enligt generaldirektör Fehrm i Försvarets forskningsanstalt (5/11 57) kan man räkna med att ca 80 procent av kostnaderna i stället då skulle komma den fredliga atomenergien till godo, och de återstående 20 procenten finge betraktas som en skäligen blygsam försäkringspremie. Det finns emellertid också ett skäl för omedelbart beslut om *anskaffandet* av svenska atomvapen, nämligen den teoretiska möjligheten att köpa atomvapen utifrån. Givetvis

måste dylika inköp ske helt villkorslöst, dvs. något krav på uppgivandet av vår alliansfrihet kan ej komma ifråga. Liknande synpunkter dikterade i somras det schweiziska förbundsrådets principbeslut om anskaffandet av atomvapen till Schweiz' försvar.

Även om atomvapenfrågan för Sveriges vidkommande ännu icke fått sin lösning, måste det dock betraktas som glädjande, att regeringen på ett tidigt stadium helt tagit avstånd från den nypacifistiska förkunnelsen. Försvarsminister Sven Andersson hade förvisso en överväldigande majoritet av svenska folket bakom sig, då han i andra kammarens försvarsdebatt i somras (29/7) gick till skarp vidräkning med pacifismen. Han yttrade därvid bl. a. följande:

»Detta alternativ till vårt nuvarande försvar utgår ifrån att våra rustningar är otillräckliga och därför meningslösa och från den gamla pacifistiska tesen, att allt det blod som flyter vid militärt motstånd och krig inte tjänar något till, inte löser några problem. Det är alltså ytterst mot krig och våld som man vänder sig. Denna avsky mot krig och våld delas väl i vårt land av hela befolkningen, militären inräknad. Ingen vill krig. Men lika mycket som vi är emot krig och lika mycket som vi avskyr blodutgjutelse, lika mycket avskyr vi ju tvång, ofrihet, andligt förtryck och rättslöshet. Hade vi inte löpt några som helst risker att hamna i ett sådant läge som så

många av Europas stater för närvarande befinner sig i, där befolkningen är förslavad, kunde möjligen nypacifismen ha blivit ett allvarligt alternativ. Men så länge dessa och andra risker för vårt oberoende och vår frihet finns och är så handgrip-

liga som de är, är den inget alternativ. Vi får nämligen inte glömma bort att vi lever i en värld, där humanitetens grundsatser ingalunda har slagit igenom i det internationella umgänget.»